

de çeşitli ideolojilerin felsefi görüşlerini yansıtan edebi eserler kaleme alınmıştır. Bilhassa 80'lı yıllardan sonra Türkiye'de İslami edebiyat eserlerinin sayısı artmış ve eserlerde İslami fikirler anlatılmıştır. Özellikle çocuğa İslami anlatan ve onu bilgilendirmeye yönelik çok sayıda çocuk kitabı yazılmıştır.

Çocuk Edebiyatı ve Felsefe İlişkisi

Çalışmanın giriş bölümünde geniş olarak çocuk felsefesi ile çocuk edebiyatı arasında ilişkilere yer vermiştik. Burada ise çocuk edebiyatı ile felsefe bağlantısı daha dar anlamda, metin düzleminde masal örneğinde ele alınacaktır.

Her şeyden önce çocuk edebiyatının çocuk gerçekliğini konu aldığını göz önünde bulundurmak gerekir. Çocuk orada kendini ve içinde yaşadığı veya yaşayacağı gerçekleri tanır. Felicitas Betz'in dediği gibi çocuk kitapları '*dünyanın anahtarı*'dır (Betz 2001: 8-11). Çocuklar bu anahtarla model dünyaların kapısını açarlar, orada yaşarlar ve okudukları dünyayı gerçek dünyada uygularlar.

Çocuk edebiyatı içinde en çok okunan anlatılar masallardır. Mustafa Ruhi Şirin masal hakkında şöyle demiştir: "*Yaşanan gerçekliği bilmece gibi sunan masallar her yaşta insanın hayat felsefesini bulabileceği edebiyat yüklü eserlerdir.*" (Bkz. Şirin 1998: 77). Yine Goethe "*masal bilgeliktir.*" demiştir.

Masalları çocuk felsefesi açısından şöyle değerlendirebiliriz: Masallarda iyi ve kötü, haklı ve haksız, akıllı ve aptal, çalışkan ve tembel; bir gün içerisinde yaşanan gece ve gündüz, soğuk ve sıcak gibi evrensel zıtlıklar yer alır.¹ Çocuklar bu vesileyle evrenin temelinin zıtlık ilkesine dayandığını görürler ve masallarda tecrübe ederler. Bunları bir arada bir hayvanda, bir insanda, bir doğada veya kozmik olaylarda gördüklerinde evrende zıtlık içinde bütünlük olduğunu öğrenirler. Bu zıtlıklar sadece doğa olaylarında yaşanmaz, sosyal hayatımızda da yaşanır. İnsanın kendi içinde de görülür. Masallar bu zıtlıkları çocuklara somut örnekleriyle en güzel şekilde sergiler. Bu insanın temel varlık nedenidir. Kötü insan olmazsa iyiliğin ve iyilerin kıymeti bilinmez. Gece olmazsa gündüzün ve aydınlığın kıymeti takdir edilemezdi. Bunlar masallarda birer değer yargısı olur ve sonunda çocuk neyin doğru, neyin yanlış olduğunu anlar. Masal dünyasında kurgusal boyutta öğrendikleri hayat modelleri onlara gerçek hayatta örnek olur. Masal içerisinde çocuklar moral değerlerini de öğrenirler.

Çocuk masaldaki bu felsefi kazanımlarını imaj dili sayesinde elde etmektedir. Çocuğun ruhuna etki edecek imaj dili kullanılmaktadır. İmaj dili edinilen bilincin canlı tutulmasına etkide bulunur. Burada çocuklar yaşadıkları dünyada kullanılan semboller ve imajları onların arka planlarıyla birlikte öğrenirler. Onlar için bir sürü bilgi yerine imaj dili daha faydalıdır.

Silke Pfeiffer'e göre felsefe daha gelişiminin başlarındadır ve çocuklarla felsefe yapma hususunda kendisini geliştirecek ve onlara yardımcı olacaktır (Pfeiffer: 47). Barbara Brüning ve Bruno Bettelheim'e göre masal, çocukların bilişsel yetilerinin gelişimine yardımcı olarak onların hayatlarını kolaylaştıracak ve zenginleştirecektir. Onlarda merak uyandıracak eski bilgileri veya yaşantıları yeni bakış açılarıyla ilişkilendirecektir ve arka planını öğretecektir (Bettelheim 1993: 77).